

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI PEDAGOGLARINING MALAKASINI OSHIRISH JARAYONIDA TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA INNOVATSIYALAR VA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI

Amanova Durdonaxoxramonovna

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktor va
mutaxassislarini qayta tayyorlash va ularning
malakasini oshirish instituti,
Ta'lim sifatini nazorat qilish bo'limi boshlig'i

Annotatsiya. Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim sohasida malaka oshirish jarayonini takomillashtirishda innovatsiyalar va sun'iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari, afzalliklari hamda qo'llash mexanizmlari ilmiy-nazariy asosda tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: malaka oshirish, ta'lim sifati, raqamli kompetensiya, innovatsion texnologiyalar, sun'iy intellekt, kasbiy rivojlanish.

So'nggi yillarda raqamli ta'lim texnologiyalarining jadal rivojlanishi maktabgacha ta'lim tizimida ham yangicha yondashuvlarni talab qilmoqda. Pedagoglarning malaka oshirish jarayoni ta'lim sifatini oshirishda eng muhim bo'g'in sifatida qaraladi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar, xususan, sun'iy intellekt asosidagi vositalardan foydalanish pedagoglarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish, o'quv jarayoni samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Mamlakatimizda ta'lim sifatini oshirish masalasi amalga oshirilayotgan ta'lim islohotlarining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Pedagog kadrlarning kasbiy malakasi va ularning doimiy rivojlanib borishi ta'lim jarayoni samaradorligining asosiy omilidir. Shu nuqtai nazardan, malaka oshirish tizimi pedagoglarning zamonaviy bilim, ko'nikma va kompetensiyalar bilan ta'minlanishiga xizmat qiluvchi strategik mexanizm sifatida qaraladi. Biroq malaka oshirish jarayonlarida muayyan muammolar mavjud bo'lib, ular ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Maktabgacha ta'lim pedagoglarining malaka oshirish jarayoni pedagogning kasbiy kompetensiyasini doimiy ravishda rivojlantirib borishi, ta'lim jarayoniga yangilik kiritib, kreativ yondashuvlarni qo'llash imkonini yaratishi orqali tarbiyalanuvchilar uchun sifatli ta'lim muhiti shakllanishiga sabab bo'lish jihatlari bilan ahamiyatlidir. Shu sababli, malaka oshirish jarayoniga innovatsion, raqamli va sun'iy intellektdan foydalanish texnologiyalarini tatbiq etish davr talabi hisoblanadi.

Innovatsiyalarni raqamli ta'lim platformalari, virtual va kengaytirilgan reallik vositalari, gamifikatsiya elementlari, elektron portfoliolar va kuzatuv tizimlari yo'nalishlari bo'yicha joriy etish maqsadga muvofiq. Innovatsiyalar va sun'iy intellekt texnologiyalarini tatbiq etishning afzalliklari quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- malaka oshirish jarayonining davomiyligi va uzluksizligi ta'minlanadi;
- pedagoglarning kasbiy kompetensiyasi oshadi;
- ta'lim jarayonida xatolar soni kamayadi;
- kreativ va raqamli ta'lim muhiti yaratiladi;
- bolalarning rivojlanish dinamikasi aniq monitoring qilinadi;
- metodik jarayonlar optimallashtiriladi.

Sun'iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari keng bo'lib, o'quv jarayonini individuallashtirishda, avtomatik tahlil va diagnostika qilishda, virtual mentor va o'quv yordamchi sifatida ta'lim jarayonini avtomatlashtirish hamda bolalar faoliyatini kuzatish va rivojlanishni tahlil qilishda samaralidir.

Adaptiv o'quv kontentini yaratish, intellektual simulyatorlar va treninglar, sun'iy intellekt asosida metodik qo'llanmalar yaratish malaka oshirish tizimi samaradorligini oshirish mexanizmlari hisoblanadi. Biroq bunda texnik infratuzilmaning yetarli emasligi, pedagoglarning raqamli savodxonligi pastligi, sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishda huquqiy-axloqiy masalalar imkoniyatlarni pasaytiradi.

Maktabgacha ta'limda texnik infratuzilma cheklangan, pedagoglarning raqamli savodxonligi past va sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishdagi huquqiy-axloqiy masalalar mavjud bo'lsa, malaka oshirish orqali ta'lim samaradorligini baribir oshirish mumkin. Malaka oshirish jarayonida bu muammolarni bartaraf etish va ta'lim samaradorligini oshirish tizimli, bosqichma-bosqich va amaliy yondashuv orqali nihoyatda samarali amalga oshiriladi. Quyida aynan malaka oshirish sharoitiga mos yechimlar taklif qilinadi:

1. Modul asosida qisqa, amaliy treninglar tashkil etish:

“Oddiy raqamli ko'nikmalar” moduli (Drive, Word, telefon orqali ishlash).

“AI vositalari bilan ishlash” mini-trening (dars reja yaratish, audio qo'llanmalar, rasm generatsiyasi).

“Bolalar xavfsizligi va axloqiy me'yorlar” bo'yicha modul.

“Oflayn ishlaydigan ta'lim metodlari va o'yinlar” bo'yicha modul.

Bu modul tizimi pedagogga bosqichma-bosqich o'zlashtirish imkonini beradi.

2. Har mashg'ulotga kamida 10–15 daqiqa amaliy raqamli mashqlar qo'shish

Resurslar kam bo'lsa ham:

Guruhlar bo'lib 1 ta noutbuk ustida navbat bilan mashq qilish.

Telefon orqali bajariladigan yengil topshiriqlar.

Canva, ChatGPT, PowerPoint kabi sodda vositalarda mini-loyihalar.

Bu usul texnik infratuzilma cheklangan joylarda juda foydali.

3. “Raqamli mentorlik” tizimini yo'lga qo'yish:

Malaka oshirish davomida:

Guruh ichidan 2–3 nafar raqamli ko'nikmasi yaxshi bo'lgan pedagog “mentor” qilib belgilanadi.

Ular boshqalarga amaliy yordam beradi.

Kursdan so'ng ham Telegram yoki WhatsApp guruhi orqali yordamni davom ettiradi.

Bu pedagoglarni mustahkam davomiy o'rganishga undaydi.

4. Sun'iy intellekt bo'yicha xavfsiz va axloqiy standartlarni tushuntiruvchi qisqa qo'llanma berish:

Bolalar suratlari va ma'lumotlarini AIga yuklash mumkin emas.

AI tayyorlagan kontentni bevosita bolaga bermasdan, pedagog filtrlashi shart.

Mualliflik va axborot xavfsizligi qoidalari.

Bularni bir sahifalik eslatma ko'rinishida berish nihoyatda samarali.

5. Texnik infratuzilma kam bo'lsa ham malaka oshirishda quyidagi yondashuvlarni qo'llash mumkin:

STEAM o'yinlarini raqamli vositasiz tashkil etish.

Musiqa mashg'ulotlarini tabiiy predmetlar bilan kreativ tashkil etish.

Interfaol metodlarni (klaster, insert, qiziqarli savol-javob, loyiha) texnikasiz o'rgatish.

“Low-tech / No-tech” metodikasi — infratuzilma cheklanganda eng yaxshi yechim.

Kurs oxirida har bir pedagogdan kichik loyiha talab qilinadi, bunda raqamli dars ishlanmasi, sun'iy intellekt yordamida yaratilgan ssenariy, kichik STEAM tajribasi, o'yin texnologiyasi asosida tayyorlangan amaliy mashg'ulotlarni tayyorlash mumkin. Bu bilimni mustahkamlaydi va amalda qo'llashga majbur qiladi.

Malaka oshirish jarayonida eng to'g'ri yondashuv — kichik modullar, amaliy mashqlar, mentorlik tizimi, AI va texnologiyalardan xavfsiz foydalanishni o'rgatish, hamda real loyihalar bilan yakunlashdir. Sharoit cheklangan bo'lsa ham, infratuzilmani bosqichma-bosqich yaxshilash, pedagoglarni sodda raqamli ko'nikmalarga o'rgatish, maktabgacha ta'limda malaka oshirish jarayoniga innovatsion texnologiyalar va sun'iy intellektni joriy etish ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Sun'iy intellekt asosidagi tahlil, adaptiv o'quv tizimlari, virtual yordamchilar va raqamli platformalar pedagoglarning kasbiy o'sishini jadallashtiradi, o'quv jarayonini individuallashtiradi va bolalarning rivojlanish natijalarini yanada aniqroq baholash imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullayev S. Ta'limda sifat nazorati va monitoring. Toshkent, “Ilm Ziyo,” 2021 y.
2. Tursinova Z.Sh. Ta'lim sifati monitoringi. O'quv qo'llanma. Toshkent. 2025 y.
3. Xolmirov B. Aralash ta'lim (blebbed learning) texnologiyasi asosida o'quv jarayonini tashkil etish. Metodik qo'llanma. “Yetakchi nashriyoti”, 2024 y.
4. Valiyeva F.R. Ensuring continuity in the training of future professionals in the education system.// European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences/ Volume 7 Number 6, 2019. ISSN 2056-5852
5. Abdullayeva N.Sh. Maktabgacha ta'lim tashkiloti rahbarining menejerlik ko'nikmasini shakllantirishga zamonaviy yondashuvlar// Mug'allim h m yzliksiz bilimlendirio'» № 1/1 N kis — 2025 B 360-368
6. Abdullayeva N.Sh. Maktabgacha ta'limda xalqaro hamkorlik ta'lim sifatini oshirish omili sifatida// ҚДПИ «Мақтабгача таълимда халқаро тажрибалар ва замонавий ёндашувлар » mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallar to'plami 15 май 2024 йил Б 305-308